Op naar een duurzame toekomst

Duurzaamheid staat de laatste tijd steeds nadrukkelijker op de agenda. En zeker niet alleen in de politieke arena. Steeds meer bedrijven zien brood in duurzaamheid en steeds meer bewoners maken duurzame keuzes. Op verschillende plekken in ons land richten mensen energiecoöperaties op, steeds meer winkeliers verkopen fair trade producten en jonge innovatieve ondernemingen zijn veelal op duurzame economische principes gestoeld. Ook in Doetinchem zijn er vele initiatieven en ideeën die bijdragen aan een duurzame toekomst. Zo wordt een energieneutrale woning gebouwd aan de Heelweg, ontwikkelt een Doetinchems bedrijf een innovatieve windturbine en heeft het techniekloka aal samen met het Metzo, Bredeschool netwerk en bewoners van Doetinchem de handen ineen geslagen om duurzame lespakketten aan te bieden aan basisschoolleerlingen.

Allemaal ontwikkelingen die een prachtige illustratie zijn van de woorden van Barack Obama: "Een verandering gebeurt omdat gewone mensen buitengewone dingen doen". Waar het vooral om gaat is dat we allemaal, in ons eigen leven en werk, al heel makkelijk aan de slag kunnen. Elke bijdrage, klein of groot, draagt bij aan een duurzamere wereld. Al die parels vanuit onze samenleving zou ik graag aaneenrijgen tot een onverbrekelijk duurzaam snoer. Want duurzaam is straks niet langer een keuze, maar een 'way of life'.

Ons college ziet het als de taak om de energie en het enthousiasme uit onze samenleving te ondersteunen en versterken. We merken dat er behoefte is aan die rol van verbinder. Er is behoefte aan concrete en inspirerende voorbeelden, aan praktische informatie en handvatten, aan contact en een netwerk in de eigen omgeving. Want een duurzame toekomst maken we met elkaar. Of je nu bestuurder, ondernemer, bewoner, vrijwilliger of gewoon enthousiast bent, we hebben elkaar hard nodig.

Duurzaam wordt onze tweede natuur. Om die reden geven we ons koersdocument de titel: Doetinchem natuurlijk duurzaam. Zijn we er dan met dit document? Het is een mooie stap waarmee we het gesprek en actie op gang willen brengen. Wij zijn enthousiast en we rekenen op u in onze samenleving om met ons mee te denken en te doen!

Frans Langeveld
Wethouder duurzaamheid
Doetinchem, februari 2016

Doetinchem Natuurlijk Duurzaam

Duurzaamheid is van alle Doetinchemmers

TOUS ENSEMBLE POUR LE CLIMAT
cop21.gouv.fr #COP21

In december 2015 sloten 195 landen in Parijs een Klimaatakkoord. In dit verdrag is bepaald dat de opwarming van de aarde moet worden beperkt tot minder dan 2°C. Het VN Klimaatakkoord laat zien dat de bereidheid wereldwijd groot is om werk te maken van een duurzame toekomst. Een belangrijk akkoord, omdat alle landen meedoen inclusief grote vervuilers als China en de Verenigde Staten. Daarmee is niet alleen het gevoel van urgentie wereldwijd fors verhoogd, maar wordt schone energie economisch veel interessanter. Op landelijk en dus ook lokaal niveau zal dat leiden tot een positieve invloed op de productie en gebruik van duurzame energie.

Het Klimaatakkoord heeft het thema duurzaamheid nog steviger op de kaart gezet. We zien een ontwikkeling waarin steeds meer mensen en organisaties 'gaan voor duurzaam'. Daarbij wordt duurzaamheid op vele manieren belicht en beleefd, van duurzame energie en de klimaatverandering tot het produceren volgens het 'cradle to cradle'-principe en van duurzame landbouw en voedseltechnologie tot fair trade en circulaire economie. Duurzaamheid is door de jaren heen een containerbegrip geworden. Alles wat te maken heeft met maatschappelijk verantwoord leven, milieu, ecologie en toekomstgericht denken wordt tegenwoordig onder duurzaamheid geschaard. Niettemin is de definitie, die de VN-commissie Brundtland in 1987 formuleerde, het meest gebruikt:

"Een duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden, zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien, in gevaar te brengen."

Deze definitie vormt ook de basis van onze gemeentelijke visie op duurzaamheid. We willen namelijk zorgen dat het leefklimaat in Doetinchem van hoge kwaliteit is. Onze inwoners willen prettig wonen, zich verplaatsen, plezier maken en veel meer. Maar met de toenemende welvaart wordt de druk op energiebronnen, de natuur en het milieu heel groot. Naast het feit dat we geld willen verdienen en van de welvaart willen genieten is het ook onze taak om goed voor de mensen en het milieu te zorgen. Immers, als we dit verzaken is de toekomst van de mensheid in het geding. Wij hebben nu een verantwoordelijkheid voor de toekomstige generaties. Wanneer wij alle fossiele brandstoffen verbruiken, zal de volgende generatie met een enorm probleem zitten. Dit geldt ook voor vraagstukken als opwarming van de aarde, CO^2-uitstoot en voedselproblematiek.

LOKAAL STAPPEN ZETTEN

Duurzaamheid is daarmee een wereldprobleem, maar tegelijk één waar we ook lokaal heel veel aan kunnen bijdragen. Alle kleine stappen en bijdragen tellen, samen leiden ze immers tot grote gevolgen. Onze koers is er dan ook op gericht om de leefkwaliteit in onze gemeente op een hoog niveau te houden. We laten daarom zien op welke terreinen duurzaamheid ons lokaal aangaat: energie, natuur, klimaat, circulaire economie, mobiliteit en duurzame producten en diensten. Voor Doetinchem is het nu de uitdaging om in te zetten op onze rol van verbinder van mensen en initiatieven én om onze bijdrage te leveren aan de duurzame energietransitie met de speerpunten energiebesparing en duurzame energieopwekking.

INVESTEREN IN EEN DUURZAME TOEKOMST

We hebben grote ambities met duurzaamheid. Dat betekent dat er dan ook de financiële ruimte moet zijn om aansprekende projecten te kunnen realiseren. De huidige middelen zijn daarbij misschien niet toereikend. Daarnaast zijn sommige projecten nu ook nog niet bekend. Wat we precies gaan doen, is namelijk enerzijds afhankelijk van de uitkomsten van de dialoog met de samenleving, anderzijds van de keuzes van de gemeenteraad. Voor een deel willen we financiële ruimte creëren door gebruik te maken van revolverende fondsen (die ons op langere termijn geen geld kosten) en voor een deel zal ook gewoon eenmalig projectgeld nodig zijn.

ZONNEPANELEN IN DE TUIN VAN KASTEEL DE KELDER

ONZE FOCUS: ENERGIE EN LOKALE VERBINDINGEN

Om succesvol te zijn, zullen we onze eigen menskracht en middelen zo slim mogelijk moeten inzetten. Behalve ambitieus, zijn we ook graag realistisch. Daarom moeten we kiezen waar wij ons met voorrang op inzetten. Wat ons betreft valt die keuze op het thema energie en op onze rol als lokale verbinder. Focus op het thema energie omdat we op het terrein van energie grote 'winsten' kunnen halen, zowel bij het besparen van energie als bij het opwekken van schone energie. Het is onze ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn, samen met onze Achterhoekse en Gelderse partners hebben we getekend voor het Gelders Energieakkoord. Van die ambitie maken we de komende jaren een speerpunt.

Op het brede terrein van duurzaamheid zetten we in op de vernieuwende rol van de overheid: als de verbinder die andere partijen ondersteunt en enthousiasmeert bij hun duurzame initiatieven. We merken dat er grote behoefte is aan verbinding en wij zijn van mening dat we die handschoen moeten oppakken. Want als gemeente kunnen en willen we het niet allemaal zelf. We hebben onze inwoners, ondernemers, vrijwilligers en enthousiastelingen die Doetinchem en duurzaamheid een warm hart toedragen, hard nodig.

We gaan dus werk maken van duurzaamheid in Doetinchem. Alles wat we nu doen, heeft gevolgen voor de toekomst. En als wij een schone en gezonde wereld belangrijk vinden, dan moeten we daar werk van maken. Want, zoals Prins Claus het zo prachtig verwoordde:

"We hebben de aarde van onze kinderen te leen."

"There's only one earth. And there's no spare."
Wubbo Ockels, astronaut

Duurzaamheid is meer dan ooit een speerpunt. Er is al veel gebeurd, maar nu is het tijd om de duurzame koers te gaan varen onder een gezamenlijke paraplu. Hoe onze aanpak eruit ziet, dat leest u in dit koersdocument. In deel 2 geven we een overzicht van duurzame thema's en de betekenis daarvan voor Doetinchem. In deel 3 gaan we in op de nieuwe rol van de overheid: als de verbinder die andere partijen ondersteunt en enthousiasmeert bij hun duurzame initiatieven. In deel 4 gaan we dieper in op energie, een speerpunt in ons koersdocument.

Notities

COLOFON

Dit koersdocument is een uitgave van de gemeente Doetinchem.

PROJECTTEAM DUURZAAMHEID

Tessa Baars, Jeroen Langeweg, Klaartje Legtenberg, Linda Nieuwenhuis, Karin Teunissen en Eric Wijnroks

FOTOGRAFIE

Jeroen Langeweg en met dank aan het Graafschap College, New York Pizza en de Gemeente Doetinchem

TEKENING POSTER

Suzanne Willems

VORMGEVING

Profilers Communicatie, Doetinchem

DRUKWERK

PrintX, Doetinchem

Voor deze uitgave is gebruik gemaakt van FSC gecertificeerd grijskarton en papier. Alle kopjes zijn gemaakt in het Ryman Ecofont, een lettertype dat 33% minder inkt gebruikt.

Duurzame Samenleving

2 Doetinchem Natuurlijk Duurzaam

AMPHIONPARK, DUURZAAM STADSPARK

Doetinchem heeft een ideale uitgangspositie om flink bij te dragen aan een duurzame toekomst: een prachtige groene, natuurlijke omgeving, volop innovatieve bedrijven en vooral een groot aantal bevlogen bewoners en ondernemers. De samenleving is rijk aan goede ideeën, initiatieven en bereidwilligheid. We beginnen gelukkig niet vanaf nul. Veel bewoners en bedrijven doen allang aan duurzaamheid. Ook als gemeente hebben we op tal van gebieden al duurzame initiatieven genomen: energie, inrichting openbare ruimte, natuurontwikkeling, beheer en onderhoud, accommodaties, afvalinzameling, etc. Hieronder geven we in kort bestek een aantal voorbeelden van zaken die we op dat gebied hebben ondernomen. Dit niet met de bedoeling om voortaan op onze lauweren te rusten. Integendeel, misschien mag er nog wel een tandje bij!

DE GEMEENTEWERF AAN DE HAVENSTRAAT, DOETINCHEM

"Er is genoeg gratis energie voorhanden. Daar moeten we bruikbare energie van maken in plaats van fossiele brandstoffen op te maken."
Martin Jonker, Evo-energie

ENERGIE

Doetinchem wil, samen met de andere Achterhoekse gemeenten, in 2030 energieneutraal zijn en een forse reductie bereiken van de uitstoot van CO^2. Het is de taak van de gemeenten om deze energietransitie te faciliteren en te stimuleren. Om energieneutraal te worden, bewandelen we twee sporen namelijk energie besparen en schone, duurzame energie opwekken. We werken daarbij samen met onze partners Stichting Achterhoek Duurzaam Verbouwen (ADV), AGEM en VerduurSaam Energieloket. We zetten daarbij stevig in op regionale samenwerking door kennisoverdracht en het gezamenlijk aanboren van financiële middelen. Er wordt regionaal een duurzaamheidslening uitgewerkt en lokaal gaan we met het VerduurSaam Energieloket een grote bewonerscampagne opstarten.

In de afgelopen jaren zijn met behulp van de subsidieregeling De Achterhoek Bespaart energiebesparende maatregelen doorgevoerd bij ruim 1400 woningen. Uiteraard hebben we ook voor onze eigen gebouwen allerlei energiebesparende maatregelen getroffen. Zo ontvangt het stadhuis energie uit aardwarmte: koelte in de zomer, warmte in de winter. We onderzoeken of we de locatie Havenstraat (Buha) volledig energieneutraal kunnen maken. Verder kopen we groene stroom in, hopelijk straks 100% Achterhoekse groene stroom! Alle verkeerslichten en veel straatlantaarns zijn voorzien van LED-verlichting. Op termijn willen we toe naar uitsluitend LED-verlichting. Een andere ambitie is dat we voor zwembad Rozengaarde in 2016 willen starten met de plaatsing van zonnepanelen, zodat deze accommodatie uiteindelijk zelfvoorzienend wordt voor elektriciteit.

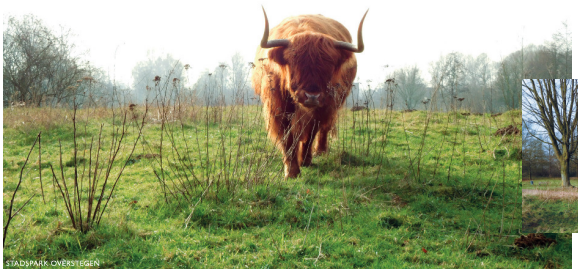

STADSPARK OVERSTEGEN

NATUUR

Een van de kwaliteiten van Doetinchem is de mooie ligging van de stad in het groene coulisselandschap van de Achterhoek. Daar waar we kunnen, versterken we die kwaliteit. Er zijn al verschillende bijzondere parken en natuurgebieden aangelegd of uitgebreid. Liefst maken we een combinatie van natuur en recreatie. We noemen er een paar: De Zumpe, de Kapperskolk, de Rode Beek, de Akkermansbeek, de Wehlse Broeklanden en de Tuut. We doen dat zoveel mogelijk samen met enthousiaste inwoners, vrijwilligers en eigenaren van gronden. Ook het beheer willen we liefst natuurlijk doen. Denk aan stadspark Overstegen met zijn Schotse Hooglanders of aan de twee schaapskuddes die in de stad voor een natuurlijke begrazing zorgen. We krijgen veel waardering voor deze aanpak, van bewoners, maar ook van deskundigen. Doetinchem won in 2014 zilver op de Entente Florale dankzij de hoge score op het thema natuur en landschap. En natuurlijk is Doetinchem al heel lang gifvrij (1992). Het gebruik van natuurlijke materialen krijgt ook voorrang: we kiezen uitsluitend voor onbehandeld hout en materialen die lange tijd meegaan.

We zijn er echter nog lang niet. We hebben ambities om natuurgebied De Zumpe uit te breiden van 23 naar 120 hectare. Dit doen we met vele partners: bewoners, natuurorganisaties en de provincie Gelderland. In sommige gevallen hoeven we zaken alleen maar te faciliteren of toe te staan. Op verzoek van inwoners hebben we verschillende plekjes in Doetinchem een bestemming stadslandbouw gegeven. Hiermee kunnen inwoners voorzien in zelf geteelde groente, kruiden en fruit.

PANORAMA LANGS DE OUDE IJSSEL

KLIMAAT

We voorzien op lange termijn problemen op het gebied van opwarming in de stad, wateroverlast en droogte. Zo zien we nu al dat het parkeerterrein bij winkelcentrum de Bongerd in de zomer met hittestress te maken heeft en ook in onze binnenstad is dat probleem soms aan de orde. Klimaatadaptatie is dan ook een belangrijk aandachtspunt in onze structuurvisie Doetinchem 2035. De insteek is om natuur in de stad en de wijken in stand te houden in de vorm van koelteparken, groenzones en waterkanten. Bomen en struiken werken verkoelend. In het centrum hebben we daarom al veel bomen geplaatst.

Wateroverlast voorkomen we door wijk voor wijk het rioolsysteem aan te pakken. Het regenwater wordt in het gebied zelf opgevangen waardoor we verdroging van de bodem tegengaan. Ook lopen de riolen zo minder vaak vol en werkt de waterzuiveringsinstallatie beter. Klimaatverandering bereiken we niet in ons eentje, elke inspanning is van belang. Graag stimuleren we dat bewoners zelf groen aanleggen: groene daken, bomen en struiken in tuinen of door samen aan stadslandbouw te doen.

PARK OVERSTEGEN (AAN DE KANT VAN DE JONGHSTRAAT)

OUD WORDT NIEUW

VAN AFVAL NAAR GRONDSTOF

Wist u dat 80-90% van ons afval geschikt is voor hergebruik? Dat is van groot belang voor een leefbare aarde en voor onze economie. Al jaren doen we aan gescheiden afvalinzameling. In de komende jaren willen we bereiken dat minimaal 70% van het huishoudelijk afval wordt hergebruikt. Vooral bij verpakkingsmaterialen (plastic, metalen en drankkartons) is nog grote winst te behalen. In 2016 is een nieuwe inzamelmethodiek van start gegaan, die aansluit bij de wensen van bewoners. Met een intensieve campagne willen we bereiken dat vooral GFT, papier en elektrische apparaten nog beter worden gescheiden. Zo voorkomen we schadelijke effecten op het milieu. We kunnen zeker ook nog meer werk maken van kringloop op bedrijventerreinen. Denk aan collectieve inzameling van verpakkingsmaterialen.

WERK MAKEN VAN DE KRINGLOOP

MOBILITEIT

Vervoer is noodzakelijk, maar tegelijk een grote bron van vervuiling. De uitstoot van CO^2 en fijnstof tast ons leefklimaat aan. Het is de uitdaging om een evenwicht te bereiken tussen bereikbaarheid, economie, veiligheid, leefmilieu en klimaat. Duurzame mobiliteit krijgt een belangrijke plek in onze Mobiliteitsvisie 2016-2026. De insteek die we daarbij kiezen is minder verplaatsen, schoner verplaatsen en zuiniger verplaatsen. Om dat te bereiken hebben we de volgende speerpunten benoemd: het efficiënter organiseren van de logistiek, het verhogen van het fietsgebruik, het stimuleren van zuinige en duurzame vervoermiddelen zoals het openbaar vervoer en de (elektrische) fiets. In de woonkernen hebben we elektrische laadpalen voor auto's gerealiseerd en er zijn verschillende oplaadstations voor elektrische fietsen. Daarnaast is het van belang om het goede voorbeeld te geven in onze eigen organisatie. Een deel van ons gemeentelijk wagenpark rijdt op groengas. We blijven ons maximaal inzetten om dubbelspoor tussen Doetinchem en Arnhem tot stand te brengen en basismobiliteit is een regionaal speerpunt. In onze Mobiliteitsvisie worden onze ambities nader uitgewerkt.

STEEDS MEER BEDRIJVEN KIEZEN DUURZAME OPLOSSINGEN

DUURZAME PRODUCTEN EN DIENSTEN

Duurzaam inkopen is het rekening houden met milieutechnische, sociaal-maatschappelijke en economische gevolgen van het inkoop- en aanbestedingsproces. Bij ons inkoopbeleid nemen we duurzaamheidscriteria op in de selectie- en gunningscriteria. Die criteria zijn opgesteld door PIANOo, het expertisecentrum aanbesteden van het ministerie van EZ. Volgens deze richtlijnen kopen wij inmiddels 100% duurzaam in. Ook producten en diensten waarvoor geen duurzaamheidscriteria zijn opgesteld worden zo veel mogelijk duurzaam ingekocht.

"De gemeente heeft een belangrijke voorbeeldfunctie. Bij het afsluiten van nieuwe inkoopcontracten kan de gemeente veel meer letten op duurzaamheid. Maar denk bijvoorbeeld ook aan een attentie die de gemeente iemand geeft. Dat is nu misschien een fles wijn, maar het zou ook een streekwijn of een ander streekproduct kunnen zijn. Of een fair trade product. Zo draag je uit waar je als gemeente voor staat."
Anneke Peerenboom,
initiatiefneemster Doetinchem Duurzaam

WIJNGAARD DUETINGHEM #38

"De kabel van het prototype van onze duurzame windturbine is gemaakt van vlas. Licht en sterk. Een product dat vroeger zelfs hier in de regio werd geteeld. In een businesscase rekenen we alles door: vermogensoutput, gebruikte materialen, transport en noem maar op. Zo berekenen we de footprint op het milieu."
Jurian Rademaker, QConcepts

Notities

Duurzaam verbinden

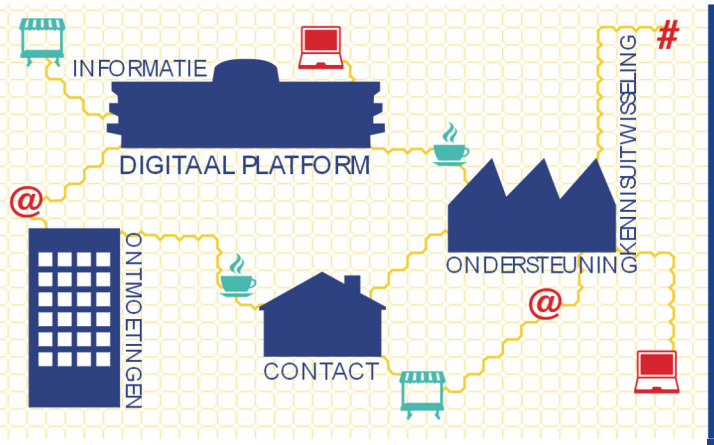

Als we bewoners en ondernemers die zich voor een duurzame samenleving inzetten, vragen wat de gemeente kan betekenen, dan komt een aantal zaken al gauw naar voren:

- het goede voorbeeld geven
- goede voorbeelden van anderen laten zien
- kennis delen
- partijen met elkaar in contact brengen
- enthousiasmeren en verleiden
- (financiële) belemmeringen wegnemen

De wil en het enthousiasme om voor 'meer duurzaam' te gaan, zijn breed aanwezig, alleen de stap om het echt te doen moet vaak nog worden gezet. Daarbij zoeken mensen naar contact en informatie, naar ondersteuning en naar medestanders. Om samen een project op te zetten, om van elkaar te leren of om te onderzoeken wat het beste bij hen past. Als het mensen lukt om gezamenlijk de schouders eronder te zetten, dan zien we nieuwe organisatievormen ontstaan zoals de energiecoöperaties in diverse gemeenten in het land laten zien.

Om in onze Doetinchemse samenleving duurzaam enthousiasme om te zetten in duurzame actie, hebben we verbinders en verbindingen nodig. Verbindingen tussen mensen uit een buurt, uit dezelfde of juist verschillende sectoren, tussen mensen met kennis, vaardigheden of financiële middelen. De gemeente heeft bij uitstek de menskracht, de middelen en het netwerk om die rol van verbinder mede vorm te geven. Die handschoen pakken we dan ook graag op, uiteraard samen met voorlopers uit onze samenleving. We doen dat op twee manieren, namelijk door het opzetten van een digitaal platform en door het faciliteren van ontmoeting en kennisuitwisseling tussen mensen.

ACTIVITEITEN OP DE ENERGIEKE SCHOOL

OVER DUURZAAMHEID BESTAAT ER GROTE BEHOEFTE AAN LOKALE INFORMATIE

DIGITAAL PLATFORM DOETINCHEM NATUURLIJK DUURZAAM

Hoewel op internet al veel informatie beschikbaar is over duurzaamheid, bestaat er grote behoefte aan lokale informatie en zicht op een lokaal netwerk van duurzame partijen en initiatieven. Met een website Doetinchem Natuurlijk Duurzaam willen we aan die behoefte gehoor geven. Een website waarop bewoners, ondernemers en organisaties informatie kunnen halen en brengen, waar nieuws en inspirerende voorbeelden te vinden zijn, waar discussie en uitwisseling plaatsvindt, waar uitleg en verwijzing is naar subsidies en financieringsmogelijkheden en waar nuttige links naar lokale en regionale partijen te vinden zijn. Doetinchemse voorbeelden en initiatieven, zoals de Solarbotenrace, de belevingswoning, de Energieke School, de Duurzame Huizenroute en de windmolen bij het Metzo College krijgen hier een podium. De website brengt bewoners en andere partijen met elkaar in contact en medewerkers van de gemeente hebben een rol als adviseur of verbinder bij concrete vraagstukken.

"Samen weten we veel meer dan ieder apart. We moeten anders gaan denken en toegaan naar een netwerk. Dat hoeft zeker niet heel gestructureerd te zijn, als we maar kennis, namen en informatie delen. We kunnen veel winnen door kleine dingen te verbinden. De gemeente kan deze taak op zich nemen."
Ted van Vilsteren, directeur Graafschap College

DUURZAME AANDACHT HET HELE JAAR DOOR

In de eerste helft van 2016 starten we een bewonerscampagne met als doel om de mensen te helpen met het besparen van energie. De invulling van de campagne gebeurt in samenspraak met de inwoners van Doetinchem zelf.
Om bewustwording en enthousiasme verder te stimuleren organiseren we, samen met duurzame voorlopers regelmatig een Doetinchem-doet-Duurzaam-dag (werktitel). Op zo'n dag staat steeds een duurzaam thema centraal. We nodigen organisaties, ondernemers of bewoners uit om hun duurzame voorbeelden te delen, organiseren een workshop of nodigen een spreker uit. Een keer per jaar, tijdens het Duurzaam Doetinchem Festival (werktitel) zetten we duurzaamheid groots in de spotlights en reiken we de duurzaamheidsprijs uit.

Vliegwiel
Om onze ambitie als duurzame samenleving in Doetinchem waar te maken, zullen we nog flinke slagen moeten maken. Wij zien dat als een uitdaging! We hopen met onze online en offline activiteiten een duurzaam vliegwiel te realiseren, waardoor steeds meer bewoners en ondernemers zullen aanhaken om hun privéleven of bedrijf meer duurzaam in te richten. Want als een ding helder is, is dat duurzaamheid van ons allemaal is.

"Het Metzo College wil graag een windboom plaatsen, een kleine windmolen met het uiterlijk van een boom. De windboom is vooral bedoeld voor educatieve doeleinden en bewustwording. Ik merk dat duurzame energie begint te leven als die voelbaar wordt. Dan spreekt het enorm aan."
Joop Brugman,
coördinator techniek, Metzo College

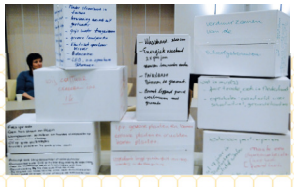

Notities

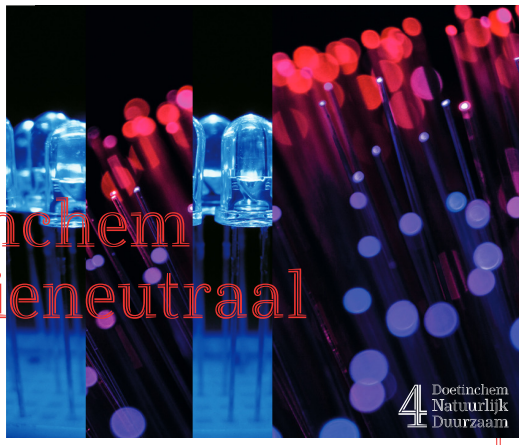

Doetinchem energieneutraal

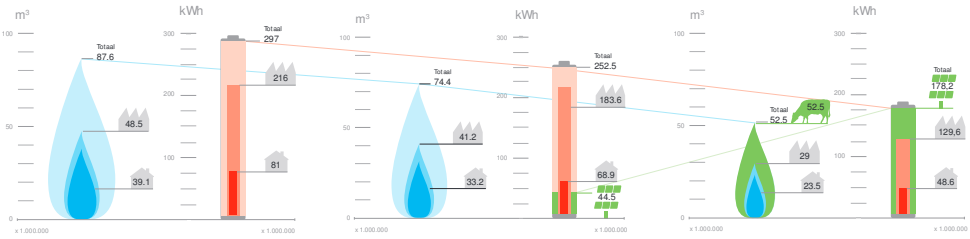

DE AANTALLEN UIT DE INFOGRAPHIC ZIJN EEN PROGNOSE

Speerpunt energie besparen

Energie is voor ons een belangrijk speerpunt. De Achterhoek wil in 2030 immers energieneutraal zijn en daarmee de uitstoot van CO^2 reduceren. Energieneutraliteit willen we bereiken door in eerste instantie te besparen en in tweede instantie energie duurzaam op te wekken. Energie die niet nodig is, hoeft immers ook niet opgewekt te worden. Voor de Achterhoek is berekend dat we 40% op het gasverbruik en 20% op elektriciteitsverbruik kunnen besparen in 2030 (t.o.v. van 2012). Natuurlijk draagt de gemeente Doetinchem zelf aan deze ambitie bij, goed voorbeeld doet immers goed volgen. Maar is er meer nodig. Onze ambitie halen we alleen als we fors weten te besparen op de energierekeningen van onze inwoners en bedrijven. Als het gaat om energie besparen, dan richten we onze pijlen voornamelijk op de woningvoorraad en op het bedrijfsleven.

SHALL WE DANCE - FLORIS SCHOONDERBEEK

BEDRIJFSLEVEN BESPAART

Het bedrijfsleven in Doetinchem is verantwoordelijk voor meer dan 50% van het totale gasverbruik en meer dan 70% van het elektriciteitsverbruik. Voor ondernemers valt dus een grote slag te slaan als het gaat om energiebesparing. Met de oproep vanuit het Klimaatakkoord en onze Achterhoekse duurzame ambitie gaan we de komende tijd met het bedrijfsleven in gesprek. Op welke manier willen en kunnen onze ondernemers energie besparen? En hoe kan de gemeente hen daarbij ondersteunen? Wij rekenen er op dat ondernemers, waar nodig ondersteund door de overheid, samen of zelfstandig tot mooie initiatieven kunnen komen om de Achterhoek een welverdiend groen stempel te geven.

GERENOVEERDE WONINGEN VAN SITÉ AAN DE OUDE ROZENGAARDSEWEG DOETINCHEM

verduurSaam energieloket A+++

DUURZAME HUIZEN, GOED VOOR HET MILIEU EN DE PORTEMONNEE

Onze inwoners kunnen hun grote milieuklapper maken door hun woning energiezuiniger te maken. Onbekendheid en het feit dat de kosten hier voor de baten uitgaan, zijn veelal belemmerende factoren. Vandaar dat de gemeentelijke inspanningen zich richten op bewustwording, informeren en het zorgen voor subsidieregelingen en duurzaamheidleningen. Bij het VerduurSaam Energieloket kunnen inwoners terecht voor allerhande informatie over energiebesparing, opwekking van duurzame energie en wooncomfort. Ook helpt het energieloket bewoners op weg met informatie over subsidies en leningen, zoals de energiebespaar-/duurzaamheidlening van Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten. Elk jaar nemen we deel aan de Achterhoekse Duurzame Huizenroute, waarbij bewoners een kijkje kunnen nemen bij andere particulieren die hen voor zijn gegaan in het verduurzamen van hun eigen woning. Ook de belevingswoning aan de Ruijslaan biedt inspiratie op het gebied van duurzaamheid.

In Doetinchem is 37% van de woningen in bezit van woningcorporaties, waarbij Sité verreweg de grootste partij is. In de prestatieafspraken met Sité is vastgelegd dat zij voor haar bezit een gemiddeld energielabel B realiseert in het jaar 2021. Verder worden de komende jaren 1200 zonnepanelen geplaatst en brengt de corporatie energiebesparing doorlopend onder de aandacht van huurders.

"Het afgelopen huurdersdebat, met energie als onderwerp, was beter bezocht dan ooit. Niet de verwachte 50, maar ruim 300 huurders deden mee aan de workshops en gesprekken tijdens de twee EnergieCafé's. De avonden leverden heel veel input op met meer dan 600 tips en trucs."

Willeke Marneth, programmamanager bij Sité

Om tot verdergaande verduurzaming van de bestaande woningvoorraad te kunnen komen, streven we naar huishoudens met 'nul-op-de-meter'. Het principe hierbij is dat alle mogelijke energiebesparende maatregelen in en aan een woning getroffen worden. Het resterende energiegebruik wordt vervolgens duurzaam opgewekt. Dit is voor het gros van de woningeigenaren vanzelfsprekend een meerjarenplan, maar door goede informatievoorziening en stimulerende (financiële) maatregelen kunnen deze stappen behapbaar worden gemaakt.

"Slimme meters zijn alleen effectief als er iemand is die ze controleert en analyseert. Zo kwamen we erachter dat in de winkel van Stichting Mini-Manna de tweedehands diepvriezkisten extreem veel energie gebruiken."
Patrick Nijman,
projectleider gemeente Doetinchem

GRAAFSCHAP COLLEGE MARIA MONTESSORISTRAAT, DOETINCHEM

GEMEENTELIJK VASTGOED, OOK ZELF AAN DE SLAG

Goed voorbeeld doet volgen. Als gemeente zijn we aan zet als het gaat om ons eigen vastgoed. Dat betekent dat we investeringen doen in onze gebouwen, zowel om te besparen als om energie op te wekken. Daarnaast moeten we duurzaamheid en specifiek energietransitie integreren in alle werkzaamheden die we uitvoeren. Zo wordt duurzame energietransitie een gezamenlijke taak.

Speerpunt schone energie opwekken

In 2030 willen we in de Achterhoek, dus ook in Doetinchem, energieneutraal zijn. Dat betekent dat we in de Achterhoek evenveel energie duurzaam opwekken als dat we verbruiken. Ook al besparen gemeente, ondernemers, organisaties en bewoners fors op hun rekening, er blijft altijd een energiebehoefte bestaan. Om die energiebehoefte duurzaam in te vullen, zullen alle partijen een steentje moeten bijdragen. Het VN klimaatakkoord geeft ons daarbij een positieve impuls, en ook vanuit de landelijke overheid verwachten we de komende jaren maatregelen die het opwekken van schone energie zullen vergemakkelijken. Voor de Achterhoek zijn zon, biomassa maar ook wind kansrijke duurzame energiebronnen. Voor Doetinchem zien we de meeste kansen op het terrein van zonne-energie, maar ook de opwekking door wind en biomassa sluiten we niet uit. Daarbij streven we naar inzet door particulieren, het bedrijfsleven en de gemeente.

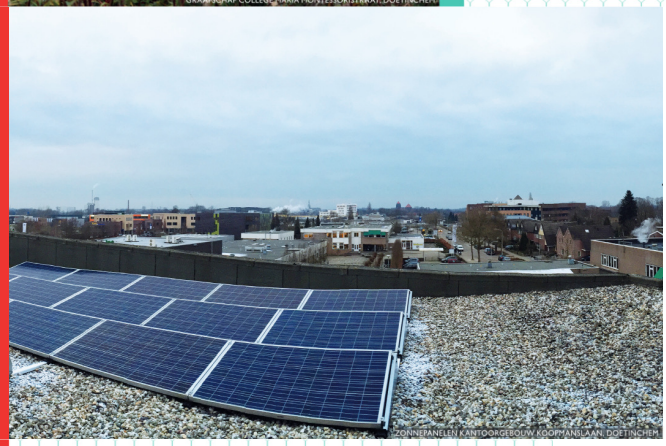
ZONNEPANELEN KANTOORGEBOUW KOOPMANSLAAN, DOETINCHEM

ZONNE-ENERGIE: KLEINSCHALIG EN GROOTSCHALIG

Het is bekend dat vele handen licht werk maken. Dit geldt ook voor duurzame energieopwekking in Doetinchem. Wellicht een utopie, maar het is mogelijk om op elk dak in de gemeente zonnepanelen te leggen. Zo wordt er al genoeg energie opgewekt om te voldoen aan de doelstelling. Als iedereen zijn steentje (paneel) bijdraagt, zal dit al helpen. Voor grootschalige opwekking van zonne-energie onderzoeken we op dit moment twee locaties: het A18 Bedrijvenpark en aan de Europaweg. Maar ook andere ongebruikte bouwgronden kunnen, al dan niet in samenwerking met omwonenden, geschikt gemaakt worden voor grootschalige opwek van zonne-energie. Via ons nieuw op te zetten digitale platform gaan we daarom op zoek naar locaties en partners om het (op grote schaal) opwekken van duurzame energie aan te jagen.
De initiatiefnemers kunnen vervolgens een energiecoöperatie vormen. De verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed is erop gericht om in eerste instantie energie te besparen en om vervolgens de restvraag waar mogelijk zelf duurzaam op te wekken door bijvoorbeeld zonnepanelen op het dak.

"Voor bewoners wordt een windmolen interessant als ze er ook profijt van hebben."
Marco Vellema,
projectleider bij Stout Groep

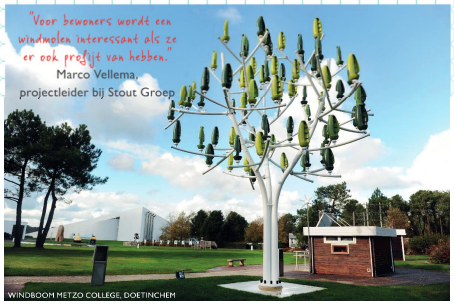
WINDBOOM METZO COLLEGE, DOETINCHEM

BEWUSTWORDING

Ook als het gaat om het opwekken van energie is bewustwording en zichtbaarheid van groot belang. Hiervoor noemden we al onze deelname aan de Duurzame Huizenroute, maar in het kader van het opwekken van energie mogen de projecten als de Solarbotenrace, de windboom bij het Metzo College en de Energieke School zeker niet onvermeld blijven. Kinderen en jongeren die in aanraking komen met het belang van duurzame energie brengen hun enthousiasme over op hun ouders en anderen in hun omgeving.

Notities